

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 235/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. februára 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Jozefa Janova, K., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 302/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 302/00 **p o r u š i l** základné právo Jozefa Janova, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 302/00 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. Jozefovi Janovi **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice - okolie povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Jozefovi Janovi p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 991 Sk (slovom jedenásťtisícdeväťstodeväťdesiatjeden slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice - okolie povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. M. K., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. decembra 2004 č. k. I. ÚS 235/04-7 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Jozefa Janova, K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice – okolie (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 302/00.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ je účastníkom konania vedeného na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 7 C 302/00. V tomto konaní má postavenie žalobcu. Predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam.

Žaloba bola podaná na súde 17. apríla 2000. Sťažnosťou z 24. apríla 2001 sťažovateľ urgoval vytýčenie termínu pojednávania a rozhodnutie vo veci. Pojednávanie sa uskutočnilo 19. júla 2001 a bolo odročené za účelom zadováženia darovacej zmluvy a ustanovenia znalca z odboru oceňovania nehnuteľností. Podľa tvrdenia sťažovateľa sa 19. marca 2003 písomne vyjadril ku pripomienkam žalovaného k znaleckému posudku v tom zmysle, že posudok bude potrebné doplniť. O necelý rok na to, 26. februára 2004, podal sťažovateľ predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. Listom z 26. mája 2004 uznal predseda okresného súdu sťažnosť za dôvodnú. Sťažovateľ tvrdil, že napriek tomu do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nedodal uznesenie o doplnení znaleckého posudku ani

doplňujúci znalecký posudok, ani nedošlo k vytýčeniu termínu pojednávania, a teda že vec nie je dosiaľ právoplatne skončená.

Podľa názoru sťažovateľa z doteraz uvedených skutočností vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 302/00, v ktorom je účastníkom, došlo k zbytočným prietahom a tieto zbytočné prietahy trvajú v podstate od 19. júla 2001, keď sa uskutočnilo jediné pojednávanie vo veci.

„Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci nejde v tomto konaní o žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej zložitosti veci, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť, resp. odôvodniť doterajší zdlhavý priebeh konania. V konaní ide o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Vzhľadom na to, že výlučným vlastníkom nehnuteľnosti - záhradnej chatky som ja, nemalo by pre okresný súd byť problémom rozhodnúť o tom, koho z dvoch podielových spoluvlastníkov určiť za výlučného vlastníka spornej nehnuteľnosti. Otázkou je len určenie ceny tejto nehnuteľnosti, ktorú stanoví znalec z odboru oceňovania nehnuteľností.

Z hľadiska kritéria správania účastníka môžem konštatovať, že moje správanie bolo od počiatku aktívne. Na výzvy súdu som vždy v stanovenej lehote odpovedal, na pojednávanie som sa dostavil osobne. O spôsobe prietahov z mojej strany nemožno hovoriť.

Tretím rozhodujúcim kritériom je postup súdu. Predmetné konanie sa začalo 17. apríla 2000. Vo veci sa dodnes koná bez rozhodnutia vo veci samej. Fakt, že v priebehu konania došlo z rôznych dôvodov niekoľkokrát k zmene zákonného sudcu, nemôže ísť na ťarchu mňa, ako účastníka konania. Predseda okresného súdu uznal síce listom z 26. mája 2004 moju sťažnosť za dôvodnú, napriek tomu sa však takmer za 5 mesiacov vo veci vôbec nič neudialo.“

Sťažovateľ sa domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu, že *„doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlňiteľná. Právna neistota, v ktorej sa nachádzam už 4 roky, trvá doposiaľ, keďže vo veci stále nebolo rozhodnuté. (...)“*

Poukazujúc na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom Okresného súdu Košice - okolie vo veci sp. zn. 7 C 302/00 porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice - okolie konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice - okolie sp. zn. 7 C 302/00 bez zbytočných prieťahov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk, ktoré je povinný Okresný súd Košice - okolie zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Okresný súd Košice - okolie je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. J. P., listom z 24. januára 2005 sp. zn. Spr. 93/05 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 7. februára 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol nasledovné relevantné skutočnosti:

„Predmetom konania vo veci 7 C 302/00 je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Vec napadla na súd dňa 17. 4. 2000. Pojednávanie vo veci bolo vytýčené po urgencii žalobcu dňa 19. 7. 2001, ktoré bolo odročené za účelom predloženie darovacej zmluvy a doplnenia dokazovania znaleckým posudkom. Posudok bol zabezpečený dňa 16. 10. 2002.

Vec v tom čase vybavovala Dr. S. Od 1. 1. 2003 bola prevolená na Krajský súd v Košiciach a vec bola pridelená Dr. K. Dr. K. bola od 30. 6. 2003 dlhodobo PN a následne od 21. 1. 2004 nastúpila na materskú dovolenku. Vec v zmysle rozvrhu práce bola dňa 27. 10. 2003 pridelená Dr. Š., ktorý bol v tom čase preložený z Krajského súdu v Prešove na náš súd. V dôsledku neospravedlnenej neprítomnosti v práci a následnej dlhodobej PN vybavujúceho sudcu vo veci neboli vykonávané úkony. Dňom 3. 6. 2004 po dočasnom pozastavení výkonu sudcu Dr. Š. bola vec pridelená Dr. P. V dôsledku zmeny vybavujúceho

sudcu a z vyššie uvedených dôvodov vo veci neboli plynulo vykonávané úkony. Dôvody uvádzané sťažovateľom p. Jozefom Janovom v jeho sťažnosti zodpovedajú obsahu spisu“.

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedol, že:

„Trvám na úhrade trov právneho zastúpenia, ktorá má byť poukázaná na účet môjho právneho zástupcu.

Z vyjadrenia Okresného súdu Košice – okolie je nepochybné, že došlo vo veci ku závažným prieťahom. Tieto boli sčasti objektívneho rázu, ale sčasti (v prípade sudcu Š.) aj subjektívneho rázu. Preto aj požiadavka na finančné zadostučinenie je plne odôvodnená“.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 113/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 302/00:

Dňa 17. apríla 2000 podal sťažovateľ proti D. J. (ďalej len „žalovaný“) žalobný návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam.

Dňa 27. apríla 2001 konajúca sudkyňa uznesením č. k. 7 C 302/00-20 návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietla a dala úpravou kancelárii súdu

pokyn, aby doručila uznesenie účastníkom konania, vyzvala žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 7 dní od doručenia výzvy a vyzvala žalovaného, aby sa písomne vyjadril k žalobnému návrhu.

Dňa 20. júna 2001 konajúca sudkyňa nariadila pojednávanie na 19. júl 2001.

Dňa 19. júla 2001 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 28. septembra 2001 bol spis doručený Okresnému súdu Košice I.

Dňa 18. januára 2002 bol spis vrátený Okresnému súdu Košice - okolie.

Dňa 23. januára 2002 konajúca sudkyňa požiadala Správu katastra Košice - okolie o zaslanie fotokópie darovacej zmluvy.

Dňa 27. februára 2002 konajúca sudkyňa dala úpravou kancelárii súdu pokyn, aby urgovala žiadosť z 23. januára 2002.

Dňa 15. marca 2002 Správa katastra Košice - okolie doručila súdu žiadanú darovaciu zmluvu.

Dňa 6. augusta 2002 konajúca sudkyňa ustanovila vo veci súdneho znalca za účelom určenia všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti.

Dňa 17. septembra 2002 konajúca sudkyňa dala úpravou kancelárii súdu pokyn, aby spis doručila súdnemu znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku.

Dňa 16. októbra 2002 súdny znalec doručil súdu znalecké posudky.

Dňa 6. novembra 2002 konajúca sudkyňa rozhodla o odmene súdneho znalca a dala úpravou kancelárii súdu pokyn, aby doručila účastníkom znalecký posudok na vyjadrenie.

Dňa 4. decembra 2002 žalovaný doručil súdu svoje vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 6. decembra 2002 doručil sťažovateľ súdu vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 6. marca 2003 konajúca sudkyňa JUDr. K. dala úpravou kancelárii súdu pokyn, aby doručila sťažovateľovi stanovisko žalovaného k znaleckému posudku na vyjadrenie.

Dňa 21. marca 2003 sťažovateľ doručil súdu vyžiadané vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 27. októbra 2003 bol spis pridelený JUDr. Š. v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti a následnej materskej dovolenky zákonnej sudkyne.

Dňa 3. júna 2004 bol spis pridelený sudkyňi JUDr. P.

Dňa 12. októbra 2004 konajúca sudkyňa vydala uznesenie, ktorým uložila odporcovi, aby sa vyjadril k žalobe, uviedol skutočnosti na svoju ochranu, pripojil listiny a označil dôkazy.

Dňa 4. novembra 2004 súd vyzval sťažovateľa, že ak trvá na svojom podaní z 21. marca 2003, aby zložil zálohu na doplnenie znaleckého dokazovania.

Dňa 10. novembra 2004 odporca doručil súdu svoje vyžiadané vyjadrenie.

Dňa 15. novembra 2004 sťažovateľ doručil súdu vyžiadané vyjadrenie, totiž, že trvá na svojich podaniach.

Dňa 16. novembra 2004 sťažovateľ zložil na účet súdu sumu 3 000 Sk.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam vedenom pod sp. zn. 7 C 302/00, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako navrhovateľ, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s určovaním jej hodnoty často znaleckým dokazovaním. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol danej veci opakovane nečinný, a to konkrétne od 17. apríla 2000 do 27. apríla 2001 (dvanásť mesiacov), od 15. marca 2002 do 6. augusta 2002 (štyri mesiace) a od 27. októbra 2003 do 12. októbra 2004 (dvanásť mesiacov). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas najmenej dvoch rokov a štyroch mesiacov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez

akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prietahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na opakovanú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané vo výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 11 991 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia.

Náhrada sa priznala za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti z 13. decembra 2004 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 7. februára 2005). Za dva úkony vykonané v roku 2004 patrí odmena v sume po 4 534 Sk a k tomu dvakrát náhrada režijného paušálu po 136 Sk a za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2005, patrí odmena v sume 2 501 Sk a režijný paušál 150 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkom sumu 11 991 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2005